

FLORA & FAUNA-ONDERZOEK
BONIFACIUS LEEUWARDEN

SLOKKER VASTGOED BV

110301.000976

Inhoud

1	Inleiding & doel	3
2	Uitwerking	4
3	Resultaten	5
3.1	Beschikbare informatie	5
3.2	Stand van zaken	5
4	Aanbevelingen	7
1	Notitie Vleermuisonderzoek inbreidingslocatie Bonifacius Leeuwarden	8
1	Situatie	8
2	Werkwijze aanvullend vleermuizenonderzoek	8
3	Resultaten vleermuizenonderzoek	8
4.1.2	Vaste verblijfplaatsen	8
4.1.3	Vliegroutes	9
4.1.4	Voeragerende vleermuizen	9
4	Conclusie en aanbevelingen	10
1	Overzicht seizoensactiviteiten vleermuizen	11
2	Inventarisatiekaart vleermuizen	13

1 Inleiding & doel

Slokker Vastgoed is voornemens op het terrein van het voormalige ziekenhuiscomplex MCL Noord in Leeuwarden woningbouw te ontwikkelen.

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten en/of beschermde gebieden zijn.

Ten behoeve van de realisatie van het plan dient ondermeer rekening gehouden te worden met bestaand beleid en wet- en regelgeving op het gebied van natuur (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet, Vogel- en Habitatrichtlijn, Streekplan provincie Fryslân).

Het plangebied ligt niet in de directe nabijheid van beschermde natuurgebieden. Hieruit mag worden afgeleid dat de gebiedsbescherming in dit specifieke geval geen nadere eisen stelt aan de voorgenomen activiteiten en dat de toets zich daarom kan beperken tot het soortgerichte beleid.

Doel van het onderzoek is het vaststellen in hoeverre er bij de verdere uitwerking van de voorgenomen ontwikkeling rekening dient te worden gehouden met de aanwezigheid van beschermde inheemse soorten.

2 Uitwerking

Het ecologisch onderzoek is toegespitst op het in beeld krijgen van kansen en bedreigingen die samenhangen met de ontwikkeling van de locatie. In het kader van dit onderzoek zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

In eerste instantie is nagegaan of in de betreffende kilometerhokken sprake is van planten- of diersoorten die door de Habitatrichtlijn worden beschermd. Hetzelfde is gedaan voor de Rode-lijstsoorten.

Vervolgens is een lijst opgesteld van soorten uit de beschermingscategorieën van de Flora- en faunawet, alsmede van de (overige) Rode-lijstsoorten die in het gebied kunnen worden verwacht. Hierbij maken is gebruik gemaakt van literatuur, websites en verspreidingsatlassen. Tevens is onze eigen ervaring met het gebied verwerkt.

Met deze informatie is een veldbezoek uitgevoerd. Dit veldbezoek heeft de vorm van een habitatgeschiktheidstoets. Al doende gaan is nagegaan of het voorkomen van de soorten die door de Habitatrichtlijn en/of door de Flora- en faunawet worden beschermd, gezien de aangetroffen biotopen, waarschijnlijk is.

De gevolgen voor de beschermde en/of bedreigde soorten worden beschreven en vastgelegd in een werkprotocol, teneinde verboden handelingen zoveel mogelijk te voorkomen. In het werkprotocol is een voorstel opgenomen voor een gepaste werkwijze, die zoveel mogelijk schade aan de beschermde soorten voorkomt ('ecologisch protocol'). Uitgangspunt is dat, waar schade wordt voorkomen, ook geen ontheffing volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd.

3 Resultaten

3.1

BESCHIKBARE INFORMATIE

Op 28 juli 2004 heeft een verkennend veldonderzoek plaatsgevonden op de locatie waarbij specifiek is gelet op vleermuizen en eventueel andere aanwezige beschermde soorten. Destijds zijn op het terrein geen beschermde flora, amfibieën, vissen, reptielen of ongewervelde dieren (o.a. vlinders en libellen) aangetroffen. Deze werden en worden er, op basis van het aanwezige biotoop, ook niet verwacht. Wel is broedgelegenheid aanwezig voor vogels van bos, struweel en bebouwing en een deel van de aanwezige bebouwing wordt geschikt geacht als verblijfplaats voor de gebouwbewonende vleermuissoorten Gewone dwergvleermuis, de Ruige dwergvleermuis en de Laatvlieger. Zowel broedvogels als vleermuizen zijn strikt beschermd.

3.2

STAND VAN ZAKEN

Inmiddels is een deel van de bebouwing, beplanting en bosschages verwijderd. De mogelijk voor vleermuizen waardevolle bebouwing staat echter nog overeind, evenals tal van oude bomen. Om een actueel en betrouwbaar beeld te verkrijgen van de natuurwaarde terplekke is op 26 april 2006 een veldbezoek gebracht aan de locatie. Daarbij is specifiek gelet op het terreingebruik door vleermuizen. De bevindingen uit dit onderzoek zijn weergegeven in de in bijlage 1 opgenomen notitie en worden hieronder kort samengevat. In bijlage 2 is een overzicht van de seizoensactiviteiten van vleermuizen opgenomen.

De herontwikkelingslocatie werd ten tijde van het veldbezoek gebruikt door een viertal vleermuissoorten. Van Gewone dwergvleermuis, een gebouwbewonende soort, is een jachtroute aangetroffen. Ten tijde van het veldbezoek zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld, maar het onderzoek vond vroeg in het seizoen plaats, nog voor de kraamperiode. Gezien de vleermuisactiviteit op de locatie en het weinig voorspelbare gedrag van deze soortgroep wordt aangeraden om kort voorafgaand (maximaal een week) aan de sloop vervolgonderzoek plaats te laten vinden om duidelijkheid te verkrijgen over de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen (kraamkolonies) in de zomerperiode. Wanneer aanwezige bosschage (jachtroute) behouden blijft en er ook vlak voorafgaand aan de sloop geen verblijfplaatsen aanwezig blijken te zijn, worden geen nadelige gevolgen op de soortgroep vleermuizen verwacht.

De overige soortgroepen zijn bij het veldonderzoek als nevenwaarnemingen meegenomen. Van de binnen de Flora- en faunawet beschermde soorten zijn alleen een aantal broedvogels aangetoond (o.a. Wilde eend, Houtduif, Merel, Winterkoning en Vink).

De meest opvallende nevenwaarneming betreft een Roekenkolonie. Deze kolonie vraagt specifieke aandacht en wanneer de koloniebomen worden weggehaald is daarvoor een ontheffing vereist. De reden hiervoor is dat de Roeken veelal terugkeren waardoor de nestplaatsen als een vaste verblijfplaats worden beschouwd. Daardoor genieten de nestlocaties ook buiten het broedseizoen bescherming. De locatie van de Roekenkolonie is weergegeven op de kaartbijlage (bijlage 3, inventarisatiekaart vleermuizen).

4

Aanbevelingen

Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden kunnen de volgende conclusies worden getroffen:

- § Vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten zijn niet aangetroffen. Potentiële vaste verblijfplaatsen in de bebouwing zijn wel aanwezig en kunnen later in het seizoen alsnog worden bezet. Het is daarom van belangrijk kort voorafgaand (maximaal een week) aan de sloop vervolgonderzoek plaats te vinden om duidelijkheid te verkrijgen over de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen in de zomerperiode.
- § Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet m.b.t. vleermuizen en het nemen van mitigerende en/of compenserende maatregelen is niet aan de orde, mits geen verdere sloopwerkzaamheden worden uitgevoerd worden in periode april- oktober en vervolgonderzoek bij verder sloopwerk voorafgaande aan de sloop heeft uitgesloten dat vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing;
- § Voor schade aan broedvogels kan geen ontheffing worden verkregen. Om schade aan broedvogels te voorkomen raden wij daarom aan om de eventuele kap van bomen en het weghalen van de overige beplanting uit te voeren na het broedseizoen van vogels (15 maart-15 september). De periode duurt in deze situatie tot 15 september, omdat Houtduif tot laat in het seizoen broedt;
- § De aanwezige Roekenkolonie vraagt specifieke aandacht en wanneer de koloniebomen verwijderd worden is daarvoor - ook buiten het broedseizoen - een ontheffing vereist. Een dergelijke kolonie wordt namelijk gezien als een vaste verblijfplaats.

1

Notitie Vleermuisonderzoek inbreidingslocatie Bonifacius Leeuwarden

1 Situatie

Op het terrein van het Medisch Centrum Noord (MCL Noord) is in het voorjaar van 2006 gericht vleermuisenonderzoek uitgevoerd. Het veldbezoek was in het bijzonder bedoeld om te bepalen in welke mate vleermuisen momenteel gebruik maken van en in de toekomst kunnen maken van het gebied en de nabije omgeving. De verzamelende informatie is gebruikt om in te schatten in hoeverre de aan- of afwezigheid van vleermuisen consequenties heeft voor de herinrichting van het terrein.

2 Werkwijze aanvullend vleermuisenonderzoek

Alle soorten vleermuisen vallen onder het hoogste beschermingsregime (lijst 3) in de Flora- en faunawet en staan op de Europese Habitatrictlijn Bijlage IV en zijn zodoende strikt beschermd. Dit betekent dat schade aan exemplaren van vleermuisen of hun vaste rust- of verblijfplaatsen te allen tijde voorkomen dient te worden. Indien dit niet mogelijk blijkt is het aanvragen van een ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet vereist.

Het vleermuisenonderzoek is in de avond van 26 april jl. uitgevoerd onder hiervoor gunstige omstandigheden: 13°C, droog en nagenoeg windstil. Gedurende het veldonderzoek is, met behulp van een 'batdetector', gezocht naar eventueel aanwezige vaste verblijfplaatsen in bomen en bebouwing. Vlieg-, jachtroutes en foerageergebieden van vleermuisen in en in de directe omgeving van het plangebied zijn ook in kaart gebracht.

Belangrijk voor een juiste interpretatie van voorliggend onderzoek is het gegeven dat vleermuisen meerdere malen per jaar van verblijfplaats (kunnen) wisselen. Vooral direct na de overwinteringsperiode zijn vleermuisen niet honkvast.

3 Resultaten vleermuisenonderzoek

Bij het veldbezoek zijn vier soorten vleermuisen aangetroffen: Laatvlieger, Rosse vleermuis, Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis. Van de hier genoemde soorten zijn alleen Rosse vleermuis en Ruige dwergvleermuis bekende boombewonende soorten. Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger zijn typische gebouwenbewoners.

4.1.2

VASTE VERBLIJFPLAATSEN

Voorale vaste verblijfplaatsen van vleermuisen zijn strikt beschermd.

In de aanwezige bomen zijn geen holten of spleten aangetroffen die door boombewonende soorten gebruikt kunnen worden als vaste verblijfplaats. Doordat de aanwezige oude, kenmerkende bomen bovendien behouden blijven, kan met zekerheid geconcludeerd worden dat geen potentiële vaste verblijfplaatsen voor boombewonende soorten zullen verdwijnen.

In het aanwezige gebouw zijn geen uitvliegende vleermuisen waargenomen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat ten tijde van het veldbezoek geen vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten

aanwezig waren. In het gebouw zijn echter wel voor vleermuizen geschikte invliegopeningen aanwezig.

Doordat vleermuizen (met name) in het voorjaar weinig honkvast zijn, is het op dit moment onduidelijk of de bebouwing in het plangebied in bepaalde perioden van het jaar fungeert als vaste verblijfplaats voor vleermuizen (bijvoorbeeld kraamkolonies). Om te voorkomen dat met de sloop van het gebouw belangrijke verblijfplaatsen verloren gaan is aan te raden om kort voorafgaand (maximaal een week) aan de sloop vervolgonderzoek uit te voeren.

Bedenk hierbij dat sloop van het gebouw gedurende de wintermaanden is af te raden, omdat vleermuizen dan inactief zijn en diep zijn weggekropen in bijvoorbeeld de spouwmuur. Het is hier dan ook erg lastig om vast te stellen of de bebouwing als overwinteringslocatie wordt gebruikt.

4.1.3

VLIEGROUTES

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vlieg- en/ of jachtroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Ten tijde van het veldbezoek is één jachtroute¹ van vleermuizen aangetroffen (zie Bijlage II). De bosschage vormt een belangrijke jachtroute voor Gewone dwergvleermuizen die zich tussen hun vaste verblijfplaats(en) en hun foerageergebieden (o.a. in het plangebied) verplaatsen.

Mits de bosschage behouden blijft – en dus ook de jachtroute – zal geen aantasting plaatsvinden van de jachtroute. Een eventuele toename van verlichting zal geen gevolgen hebben op de functionaliteit van de route, omdat Gewone dwergvleermuis hier relatief ongevoelig voor is.

Mocht de bosschage wel verwijderd worden, dan kan de aanwezige bebouwing en bomenrijen - gelegen aan de noord- en zuidzijde van het plangebied - dienen als geschikte vervangende oriënterende elementen voor Gewone dwergvleermuis. Ook na de inrichtingsplannen zullen er zodoende voldoende migratiemogelijkheden zijn.

4.1.4

FOERAGERENDE VLEERMUIZEN

Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor de functionaliteit van een populatie

Uit het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied beperkt als foerageergebied wordt gebruikt door enkele vleermuissoorten (zie Bijlage II). De aangetroffen soorten zijn weinig kritisch in hun keuze voor foerageergebied. Als gevolg van de plannen is het aannemelijk dat het plangebied een structuurrijker karakter krijgt en aantrekkelijker wordt als foerageergebied voor de aanwezige soorten. Bovendien resteert in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied, zodat de functionaliteit van de populaties van de aangetroffen soorten niet in het geding komt.

¹ Jachtroutes zijn vliegroutes die gelijktijdig ook als foerageergebied gebruikt worden.

4 Conclusie en aanbevelingen

- Vaste verblijfplaatsen van boombewonende soorten zijn niet aangetroffen. Potentiële vaste verblijfplaatsen in bomen ontbreken. De conclusie hieruit is dat vanuit het oogpunt van vleermuizen de kap dus elk moment kan plaatsvinden. Daarbij merken we wel op dat de bomen op het terrein broedgebied vormen voor enkele vogels (o.a. Merel en Houtduif). Voor schade aan broedvogels kan geen ontheffing worden verkregen en om schade aan broedvogels te voorkomen raden wij daarom aan om de eventuele kap van bomen en het weghalen van de overige beplanting uit te voeren na het broedseizoen van vogels (15 maart-15 september). De periode duurt in deze situatie tot 15 september, omdat Houtduif tot laat in het seizoen broedt;
- Vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten zijn niet aangetroffen. Potentiële vaste verblijfplaatsen in de bebouwing zijn wel aanwezig. Het is daarom van belangrijk kort voorafgaand (maximaal een week) aan de sloop vervolgonderzoek plaats te vinden om duidelijkheid te verkrijgen over de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen in de zomerperiode;
- Gezien de winterslaap van vleermuizen wordt het aangeraden de sloop van de bebouwing uit te voeren in de zomerperiode (april- oktober);
- Zeker wanneer de aanwezige bosschage (jachtroute) behouden blijft zijn geen nadelige gevolgen voor de migratie- en foerageermogelijkheden van vleermuizen te verwachten;
- Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet m.b.t. vleermuizen en het nemen van mitigerende en/of compenserende maatregelen is niet aan de orde, mits de sloopwerkzaamheden uitgevoerd worden in periode april- oktober en vervolgonderzoek voorafgaande aan de sloop heeft uitgesloten dat vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing.

BIJLAGE 1

Overzicht seizoensactiviteiten vleermuizen

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd in Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn

Periode 1: de winterslaap

Aan het eind van de maand september zoeken vleermuizen een plek op om te overwinteren. Normaal gesproken blijven ze in winterslaap tot circa midden april. Onder gunstige weersomstandigheden – bij hoge temperaturen – zijn ze echter ook 's winters wel eens actief.

Indien sloop gepland is in de periode 'oktober – half april' is nader onderzoek tot half september - wanneer de soort nog actief is - het meest efficiënt. Na deze maand is het erg moeilijk vleermuizen nog vast te stellen.

Als er geen vleermuizen aanwezig blijken te zijn dient zo spoedig mogelijk – binnen enkele dagen - gesloopt te worden. Zo wordt de kans geminimaliseerd dat in de tijd tussen het onderzoek en de sloop zich als nog vleermuizen vestigen. Zijn er wel overwinterende vleermuizen vastgesteld, dan kan de sloop uitgesteld worden tot circa de tweede helft van april.

Periode 2: het voortplantingsseizoen

Gedurende het voortplantingsseizoen van circa mei – juli, zijn vleermuizen niet honkvast. Zij wisselen regelmatig van locatie om parasieten te ontwijken of gunstiger jachtgebied te zoeken. Daarbij worden de jongen op de buik meegenomen.

Wanneer in deze periode een kraamkolonie wordt vastgesteld, kan afgewacht worden tot de kraamkolonie zich verplaatst. Daarvoor dient circa wekelijks geïnventariseerd te worden. Zolang de kraamkolonie aanwezig is kan niet tot sloop overgegaan worden.

Periode 3: voor en na het broedseizoen

Midden april ontwaken vleermuizen uit hun winterslaap en beginnen te foerageren om weer op sterkte te komen. In deze periode zijn vleermuizen niet honkvast en zijn ze het minst kwetsbaar.

Direct na het voortplantingsseizoen, in de periode van begin augustus tot half september, zijn vleermuizen eveneens relatief weinig kwetsbaar en nog goed te inventariseren. De jongen zijn dan grootgebracht en de soort is druk doende vetreserves aan te leggen voor de winterslaap.

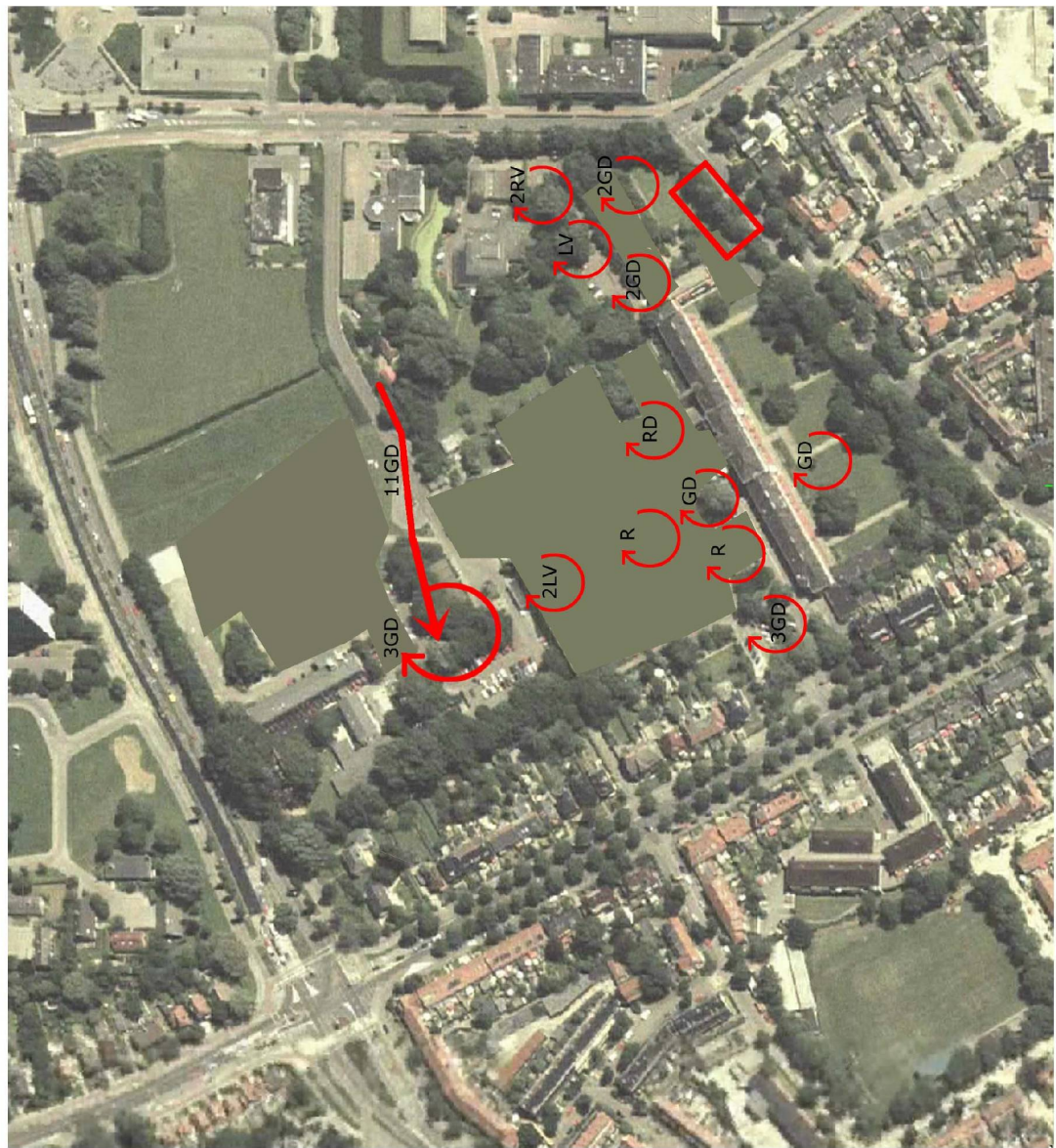
Indien in deze periodes gesloopt gaat worden is het noodzakelijk maximaal een week van tevoren te inventariseren. Indien vleermuizen aanwezig zijn dan kunnen deze eventueel afgevangen worden. Zijn ze op het moment van inventariseren niet aanwezig, dan is het altijd mogelijk dat ze er een week later wel zitten. Vleermuizen verplaatsen zich regelmatig in deze periode, dus is het aan te raden zo weinig mogelijk tijd tussen onderzoek en sloop te laten zitten.

Schema van de seizoensactiviteit van vleermuizen.

2 Inventarisatiekaart vleermuizen

Vleermuizenonderzoek inbreidingslocatie MCL Noord, Leeuwarden.

LEGENDA

- GD = Gewone dwergvleermuis
- LV = Laatvlieger
- RD = Ruige dwergvleermuis
- R = Rosse vleermuis

- Jachtroute Gewone dwerg-vleermuis
- Foerageergebied vleermuizen
- Roekenkolonie ca. 27 nesten

inventarisatie 26-04-2006
concept tek. 08-05-2006
def. tek. 15-05-2006
© ECOGROEN ADVIES BV 2006